

Latvijas un pārējo Baltijas valstu pozīcija jautājumā par iespējamu Katalonijas neatkarības atzīšanu

Jānis Kapustāns

Rīgas Stradiņa universitāte, Doktorantūras nodaļa, Latvija

Ievads. 2017. gadā Katalonijas reģionālais parlaments, balstoties uz Katalonijā notikušā referenduma rezultātiem, pasludināja valstisko neatkarību no Spānijas. Pasludinātā "neatkarība" tika uz laiku apturēta, aktīvi pretdarbojoties Spānijas centrālās varas struktūrām – valdībai, tiesai un policijai, lai nepieļautu neviena reģiona atdalīšanos no Spānijas. Daļa Katalonijas līderu tika apcietināti, daži – arī reģiona premjerministrs Karless Pudždemons – devās uz ārzemēm. Katalonijas neatkarības jautājums Latvijas sabiedrībā radīja plašu diskusiju un zināmas simpātijas katalāņu neatkarības centieniem, dažiem autoriem pat velkot paralēles ar Baltijas valstu – Latvijas, Igaunijas un Lietuvas – neatkarības atjaunošanas procesiem 20. gadsimta 80. gadu beigās un 90. gadu sākumā, tiekot ārā no Padomju Savienības sastāva.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Šī darba mērķis ir salīdzināt Latvijas, Igaunijas un Lietuvas pozīciju Katalonijas neatkarības jautājumā un atbildēt uz jautājumu, vai Latvijas (un pārējo Baltijas valstu) interesēs būtu atzīt Katalonijas valstisko neatkarību ārpus Spānijas sastāva. Kā darba materiāls tika izmantotas Spānijas un Baltijas valstu oficiālās nostādnes un starptautisko mediju sniegtais situācijas atainojums. Darbā izmantoti vairāki kritēriji, pēc kuriem salīdzināts un analizēts Katalonijas neatkarības jautājums un tā ietekme uz Baltijas valstu ārpolitiku un sabiedrību.

Rezultāti. Baltijas valstīm – Latvijai, Igaunijai un Lietuvai – ir ļoti līdzīga ārpolitiskā pozīcija jautājumā par iespējamu Katalonijas valstisko neatkarību: atbalstīt Spānijas teritoriālo nedalāmību, un pašreizējā situācijā tas nozīmē neatbalstīt katalāņu separātismu. Baltijas valstu iedzīvotāji kā indivīdi var simpātizēt katalāņu neatkarības centieniem, taču oficiālajā valsts līmenī Baltijas valstu interesēs nav vājināt NATO un Eiropas Savienību – tās dalībvalsts Spānijas karavīri ar labu militāro ekipējumu piedalās misijā Latvijā, veicinot t. s. atturēšanas stratēģiju attiecībā uz iespējamu Krievijas Federācijas veiktu drošības apdraudējumu.

Secinājumi. Pašreizējā starptautiskajā situācijā, kad Eiropā ir notikuši centieni mainīt kopš Otrā pasaules kara pastāvējušās valstu robežas ar militāru spēku, Latvijas un pārējo Baltijas valstu interesēs, ģeogrāfiski atrodoties blakus agresorvalstij Krievijai, ir stiprināt savu valstisko neatkarību un mazināt jebkādus riskus, kas tās var apdraudēt. Baltiešu interesēs ir efektīvas NATO un Eiropas Savienības pastāvēšana. Katalonijas jautājums vispirms ir pašu Katalonijas reģiona iedzīvotāju ziņā. Katalāņi jautājumā par Katalonijas iespējamu neatkarību ir sašķelti puse uz pusi, tāpēc pārliecinoša visaptveroša katalāņu atbalsta neatkarībai nav. Šādā situācijā nav pamata gaidīt starptautisku atzīšanu, ja paši vietējie iedzīvotāji nespēj izdarīt pārliecinošu izvēli. Latvijas (un pārējo Baltijas valstu) diplomātiem ir ieteicams sekot līdzī situācijai Katalonijā un aicināt neizmanto spēku (no Madrides puses) pret miermīlīgām aktivitātēm, kā arī abas strīdā iesaistītās puses rosināt ievērot likuma varu un demokrātiju, respektējot arī pēdējo reģionālo vēlēšanu rezultātus.